

Beszámoló a Summer School on 'Democratic Backsliding and Political Conflict' c. programról

2025 szeptember 27 és 30 közt részt vettem a European University Institute és a Scuola Normale Superiore által szervezett *Summer School on 'Democratic Backsliding and Political Conflict'* című nyári egyetemen, Olaszországban, Firenzében és Cortonában. A képzés célja a demokratikus intézmények eróziójának többdimenziós megértése, valamint az e folyamatokkal kapcsolatos társadalmi, jogi és politikai válaszlehetőségek vizsgálata volt. A résztvevők között fiatal kutatók és nemzetközileg elismert szakértők vettek részt, ami lehetőséget teremtett a tudományos párbeszédre és a kutatási együttműködések elmélyítésére.

A nyári egyetem előadásai széles körű, interdiszciplináris betekintést nyújtottak a demokráciák hanyatlásának folyamataiba. R. Daniel Kelemen plenáris előadása az Európai Unióban zajló autokratizálódás intézményi és politikai okait elemezte. Rávilágított arra, hogy a magyar és a lengyel esetek nem egyedi jelenségek, hanem az uniós pártpolitikák és a tagállami függőségek strukturális következményei.

Scott Cummings az „autokratikus jog” fogalmát mutatta be az Egyesült Államok példáján keresztül, hangsúlyozva, hogy a jogi szakma egyes szereplői a jog eszközeivel járulhatnak hozzá a demokratikus intézmények lebontásához. Előadása rávilágított a jogászok etika és a politikai lojalitás közötti feszültségekre, valamint azokra a mechanizmusokra, amelyek révén az autoriter hatalom a jogi rendszer belső logikáját fordítja önmaga megerősítésére.

Manuela Caiani a szélsőjobboldali mozgalmak transznacionális hálózatait vizsgálta. Kutatásai szerint az európai radikális jobboldali mozgalmak egyre kifinomultabb módon képesek közös identitásokat és ellenségképeket létrehozni, miközben „conditional environmentalism” és „civilizációs védelem” típusú diskurzusokat alkalmaznak a társadalmi legitimitáció elnyerésére.

Marjoke Oosterom előadása a fiatalok politikai szocializációját és szerepét elemezte az autokratizáció és polarizáció kontextusában. Különös hangsúlyt kapott a „mindennapi politika” fogalma, amely a digitális kommunikáció (különösen a WhatsApp-csoportok) és az offline társadalmi interakciók összefüggésében értelmezte a lojalitás és ellenállás performatív formáit.

A média és az információs terek átalakulását Maria Zuffová és Iva Nenadić előadásai tárgyalták. Rámutattak, hogy a digitális platformok térnyerése a hagyományos sajtó demokratikus funkcióinak meggyengüléséhez vezetett, mivel a tartalomelosztás és a reklámbevételek feletti ellenőrzés a technológiai platformok kezébe került.

Végül Jelena Džankić a nyugat-balkáni államok demokratizációs nehézségeit és a „stabilitárius” logika térnyerését mutatta be. Előadásában hangsúlyozta, hogy a demokrácia nem statikus, hanem folyamatosan formálódó állapot, amelyben a társadalmi átalakulás hiánya, az identitáspolitikai megosztottság és a külső függőségek (gazdasági, politikai, kulturális) egyaránt hozzájárulhatnak az autoriter tendenciák fennmaradásához.

A nyári egyetemen a résztvevők is lehetőséget kaptak kutatásaik bemutatására. Én „Blaming Families, Saving the Nation: Housing Narratives and the Consolidation of Postliberal Rule in Hungary” című, Zöller Enikővel közösen készített tanulmányunkat prezentáltam, amely a magyarországi lakáspolitikai és családpolitikai diskurzusokat vizsgálja a posztliberális kormányzás legitimációs eszközeiként. A prezentáció pozitív fogadtatásban részesült, valamint konstruktív javaslatokat kaptam a kutatás folytatására

A nyári iskola mind szakmai, mind személyes szempontból rendkívül hasznos tapasztalatot jelentett. A program során számos értékes kapcsolat alakult ki, többek között a romániai politikai folyamatok és a saját doktori kutatási tervem lehetséges kapcsolódási pontjai kapcsán.